

روایت ساکنان بندرعباس و کارکنان بندر شهید رجایی از حادثه مهیب دیروز

ناگهان انفجار

کارشناسان ایمنی کار به «هم میهن» می‌گویند کمبود نظارت‌ها و برون سپاری تعمیر و نگهداری بنادر به پیمانکارها دلیل حادثه است

شد، اشتعال از بودن مواد را جدی نگرفتند و این در حالی است که چنین موضوعاتی در کشورهای دیگر براساس دستورالعمل‌ها انجام می‌شود. شرایط دما، نگهداری و بسیاری موارد دیگر باید تحت نظارت باشد و چون چنین نظارتی نبوده، نیروها در اثر سهل‌انگاری دستگاه بالاتر نشان آنچنان که باید و شاید، جدی به کارشان نپرداختند و این موضوع هم مانند موارد دیگری که در دنیا اتفاق می‌افتد، رخ داده است. به نظر من باید ریشه‌یابی شود و روی رفتار نایمن افراد بررسی جدی‌تری انجام شود.»

او معتقد است که اگر قوانین و مقررات تعریف درستی شده باشد و به‌عنوان مثال در همان قسمتی که مربوط به اسکله‌هاست مانند سازمان بنادر و کشتیرانی، نظارت‌ها دقیق باشد، چنین اتفاقاتی نمی‌افتد؛ قطعاً دربارہ حمل، انبارش و نگهداری موادهای شیمیایی مختلف، استانداردهایی وجود دارد اما در حد کاغذ باقی مانده و در اختیار نیروها نگذاشته‌اند یا آموزش ندادند. مسئله دیگر این است که بسیاری از کارهای ما برون‌سپاری می‌شود و این اتفاق ناهنجاری است؛ چون ارگان‌های رسمی و نظارتی مانند کشتیرانی، نظم خاصی دارند که نیروهای خودشان رعایت می‌کنند اما زمانی که کار به پیمانکار منتقل می‌شود آنچنان سفت و سخت گرفته نمی‌شود. در قراردادهای پیمانکارهای محکم‌تری برای چنین مواردی گفته نشده است. اگر در قراردادهای پیمانکار مانند خود کارفرما متعهد به رعایت همه موارد باشد و نمایندگان ایمنی وجود داشته باشند که نظارت مستمر روی کار پیمانکار انجام دهند، می‌شود از بروز چنین مواردی پیشگیری کرد. نگاه دنیا هم به این موارد پیشگیرانه است. در همه جای دنیا حادثه صفر نیست اما می‌توان مدیریت کرد و کافی است از روش‌ها و استانداردهایی که داریم، تبعیت کنیم. زمانی که کار به پیمانکار واگذار می‌شود و پیمانکار بخش خصوصی است، از اخلاقیات قانونی استفاده می‌کند گاهی هم ممکن است سوءاستفاده شود و چنین مواردی رخ دهد.» موبدی ادامه می‌دهد: «در خبرها اعلام شده بود که انفجار در محوطه‌ای که کالاها آنجا بوده رخ داده است. سازمان مدیریت بحران استان هرمزگان اعلام کرده بود، تذکری درباره شرایط نایمن نگهداری مواد شیمیایی داده شده بود. این حوادث مانند مواردی است که در معادن اتفاق می‌افتد. موضوع در آنجا هم واگذاری کار به پیمانکارانی است که آموزش لازم ندیدند، بازآموزی نشدند و نیروهای مجرب انتخاب نمی‌کنند چون می‌خواهند از هزینه‌ها بگریزند و فرار کنند و دستگاه‌ها هم از کنترل و نظارت باز می‌مانند و در نتیجه همه این موارد چنین اتفاقاتی رخ می‌دهد. ما اعتقاد داریم، حادثه خودبه‌خود به وجود نمی‌آید. برخی می‌گویند، حادثه خبر نمی‌کند اما ما می‌گوییم حادثه خبر می‌کند. حادثه یک‌باره اتفاق نمی‌افتد. کمیوند نیروهای ایمنی هم می‌تواند در این موضوع اثرگذار باشد و گاهی هم نیروها کم نیستند اما کیفیت لازم را ندارند. به هر حال به آن انبار شهاب‌سنگ نخورده و اتفاقی از قبل افتاده است. در حوادث راهنمایی رانندگی یا راننده یا جاده یا خودرو مقصرند. در این موضوع هم همین است.»

کانتینرهایی که در گوشه‌ای از این بندر دیوشده بود و احتمالاً دارای مواد شیمیایی هم بودند، دچار انفجار شده‌اند.

خطای انسانی؛ احتمالاً دلیل حادثه

علت انفجار مهیب بندر شهید رجایی هنوز مشخص نیست و همه چیز با حدس و گمان مطرح می‌شود. کارشناسان ایمنی و بهداشت کار اما می‌گویند، شرایط انبارداری و نگهداری از مواد مختلف، به‌ویژه مواد شیمیایی بسیار تعیین‌کننده است. محمدمهدی قاسمی، مدیر سلامت، ایمنی و محیط‌زیست پالایشگاه دوم مجتمع گاز پارس جنوبی می‌گوید، ایمنی انبار و سیستم‌های اعلام اطفای حریق، جنس‌های تاریخ مصرف گذشته و اصول انبارداری بسیار مهم است و اگر به درستی انجام نشوند، اتفاقاتی مانند بندر شهید رجایی رخ می‌دهند. او به «هم‌میهن» می‌گوید که هر ماده شیمیایی باید به صورت جدا و طبقه‌بندی نگهداری شود. سیستم اعلام و اطفای حریق و سیستم تهویه باید وجود داشته باشد. بازدهی‌های مرتب و چک‌لیست باید وجود داشته باشد: «در انبارداری مواد شیمیایی، پیوستی وجود دارد که جزئیات نگهداری آن را نشان می‌دهد؛ از روش انبارداری و واکنش در شرایط اضطراری تا شست‌وشوی دست آغشته به آن. این پیوست حدود ۱۷ بند دارد که باید رعایت شود و در آن مشخص شده که چه ملاحظاتی برای نگهداری مواد شیمیایی وجود دارد. شرایط نگهداری هر نوع مواد شیمیایی با دیگری متفاوت است. این پروتکل‌ها در محیط‌های مختلف - چه پالایشگاه و چه اسکله - تفاوتی ندارد.» تاکید او بر نصب سیستم‌های اعلام و اطفای حریق و دود و گرم‌است: «این سیستم‌ها هم حتماً هزینه دارند اما هزینه آن نسبت به این حوادث خیلی ناچیز است. در هر پالایشگاهی میلیاردها تومان مواد شیمیایی نگهداری می‌شود اما اگر بازدیدهای روزانه و ماهیانه و سیستم‌های اطفای حریق نباشد، این موارد پیش می‌آید. برون‌سپاری تعمیر، نگهداری و انبارداری به پیمانکارها هم روالی عادی است. اما باید زیر نظر کارفرما باشد و نظارت کارفرما هم وجود داشته باشد. پیمانکار باید ارزیابی ماهیانه و سالیانه دریافت کند؛ چون پولی که می‌گیرد براساس آن ارزیابی است.»

کیهان موبدی، رئیس پیشین آتش‌نشانی منطقه اقتصادی انرژی پارس جنوبی هم یکی از کسانی است که معتقد است بی‌توجهی به دستورالعمل‌ها، برون‌سپاری امور بنادر به پیمانکارها نبود نظارت کافی و به‌موقع، دلیل احتمالی این حادثه است. او به «هم‌میهن» می‌گوید که هر حادثه‌ای یا در اثر شرایط نایمن یا در اثر رفتار نایمن اتفاق می‌افتد. رفتار نایمن کار مربوط به خطای انسانی است و خطای انسانی به این معنی است که یا به دستورالعمل‌ها توجه نکردند و آشنا نیستند یا تسلط ندارند و آموزش لازم را ندیدند، در نتیجه رعایت‌های لازم را نمی‌کنند: «مسئله دیگر این است که شرایط محیط کار نایمن است. اما در این حادثه وزن اعمال یا رفتار نایمن در اثر خطای انسانی، بی‌توجهی، سهل‌انگاری، نبود آموزش و دلایل دیگر بیشتر است. معمولاً در طبقه‌بندی کارشناسان ایمنی، وزن بیشتری به رفتار نایمن داده می‌شود که می‌تواند به دلایلی مثل آموزش ندیدن نیروها، نبود نظارت کافی روی کار آنها، نبود دستورالعمل‌های لازم، نبود استانداردهای لازم، تشریح نکردن شرایط کار به اندازه نیاز، بازآموزی نشدن نیروها و بسیاری موارد دیگر رخ دهد. در چنین حوادثی همانطور که در این حادثه هم اعلام

سارا سبزی

خبرنگار گروه جامعه

علت انفجار مهیب بندر شهید رجایی هنوز مشخص نیست و همه چیز با حدس و گمان مطرح می‌شود. کارشناسان ایمنی و بهداشت کار اما می‌گویند، شرایط انبارداری و نگهداری از مواد مختلف، به‌ویژه مواد شیمیایی بسیار تعیین‌کننده است

حوالی ساعت ۱۲ ظهر دیروز، زمین بندرعباس که لرزید، مردم در گروه‌های تلگرامی و واتس‌اپی نوشتند، انبار رزله آمده اما فقط چند دقیقه کافی بود مطمئن شوند خبری از رزله نیست و آن صدای مهیب، از موج انفجاری از سمت اسکله شهید رجایی است که زمین را تکان داد و ابرهای سیاهش آسمان شهر را گرفت، دود و آلودگی انفجار به بندرعباس هم رسید و زمان زیادی طول نکشید که شایعه‌ها آغاز شد؛ انفجار مخازن نفتی، آمونیاک یا مواد شیمیایی؟ تا ساعت‌ها بعد از انفجار بزرگ، از تعداد مصدومان خبر می‌آمد اما از کشته‌ها نه. هر نیم‌ساعت یکبار ۱۰۰ نفر به تعداد مصدومان اضافه می‌شد. ساعت به عصر رسید که بالاخره تایید کشته‌شدن هم از راه رسید؛ تا لحظه تنظیم این گزارش، چهار نفر در این حادثه جان خود را از دست دادند و تا ساعت سه بعدازظهر، ۷۰۰ نفر مصدوم شدند.

بعد از گذشت ۲۴ ساعت از این حادثه، هنوز خبری رسمی درباره علت این انفجار اعلام نشده است و مقامات استان هم اطلاعات تازه‌ای اضافه نکرده‌اند. همان ساعات اولیه محمدآشوری، استاندار هرمزگان به‌عنوان سخنگوی رسمی مدیریت بحران این حادثه انتخاب شد و اعلام کرد: «هنوز منشأ انفجار مشخص نیست اما احتمال استقرار مواد مختلف اشتعال‌زا در آنجا وجود دارد. این حال هنوز منشأ مشخص نیست بحث معطوف به این است که در دو الی سه سال گذشته اتفاقاتی از این دست افتاده است و بررسی علت حادثه را موقوف به برنامه آینده می‌کنیم. ایمنی بنادر براساس نظام ایمنی مرتب پایش می‌شود اما بندر شهید رجایی محل استقرار کالاهای مختلف است و تذکرات جدی داده شده و در بررسی‌های بعدی نتایج را اعلام خواهیم کرد.» حسن‌زاده، مدیرکل مدیریت بحران هرمزگان هم اعلام کرد: «یقیناً تذکراتی از قبل به شرکت‌های مستقر در بندر شهید رجایی داده شده بود.» انفجار در محوطه کانتینری سینا در محوطه بندر شهید رجایی رخ داد و تا عصر روز گذشته انفجارهایی کوچک در میان کانتینرهای چسبیده به هم در محوطه ادامه داشت. انفجار در کانتینرها را فاطمه مهاجرانی، سخنگوی دولت هم تایید کرد. او دیروز اطلاعات دقیق‌تری درباره انفجار داد و گفت، آنچه تاکنون مشخص شده این است که

دستور پزشکیان به وزیر کشور

مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهوری دستور بررسی وضعیت و علل حادثه بندر شهید رجایی بندرعباس را صادر کرد. پزشکیان در حساب کاربری خود در فضای مجازی در این باره نوشت: «ضمن ابراز تأسف عمیق و هم‌دردی با حادثه‌دیدگان در استان هرمزگان، دستور بررسی وضعیت و علل حادثه را صادر کردم. وزیر کشور به‌عنوان نماینده ویژه جهت بررسی دقیق ابعاد سانحه، ایجاد هماهنگی‌های لازم و رسیدگی به وضعیت مصدومان به منطقه اعزام شد.» در پی دستور پزشکیان، وزیر کشور شب گذشته با حضور در بندر شهید رجایی به نظارت میدانی از روند مدیریت حادثه پرداخت.

دستور عارف برای پیگیری علت انفجار

معاون اول رئیس‌جمهور در پی وقوع انفجار شدید در محدوده اسکله شهید رجایی بندرعباس، طی تماس‌های تلفنی جداگانه با استاندار هرمزگان و رئیس جمعیت هلال احمر، آخرین وضعیت شهر بندرعباس را جویا شد و دستورات لازم را صادر کرد. در این تماس تلفنی، محمدرضا عارف با اشاره به اهمیت موضوع، دستور داد تا بررسی‌های فوری و جامعی برای تعیین علت دقیق حادثه و میزان خسارات انجام شود. او همچنین بر لزوم رسیدگی به وضعیت مجروحان و خانواده‌های کشته‌شدگان احتمالی تأکید کرد. محمد آشوری‌تازیانی، استاندار هرمزگان هم در این گفت‌وگو گزارشی از اقدامات اولیه شامل اعزام نیروهای امدادی، انتظامی و کارشناسان فنی به محل حادثه ارائه و اطمینان داد که تمام دستگاه‌های مربوطه در حالت آماده‌باش قرار دارند. معاون اول رئیس‌جمهور همچنین دستور داد تا برای جلوگیری از تکرار چنین حوادثی، تمهیدات ایمنی در تمام تأسیسات بندری و صنعتی استان تشدید شود. در ادامه دکتر عارف با رئیس جمعیت هلال احمر کشور نیز تماس گرفت و دستور داد، امکانات امدادی این نهاد برای کمک‌رسانی به آسیب‌دیدگان و انتقال مجروحان به مراکز درمانی بسیج شود. کولیوند نیز از آمادگی کامل هلال احمر برای ارائه خدمات امدادی و درمانی خبر داد.

پیگیری ویژه دادستان کل

دادستان کل کشور به دادستان مرکز استان هرمزگان دستور داد تا ضمن بررسی دقیق حادثه انفجار در بندر شهید رجایی، برخورد قاطع با عامل یا عاملان احتمالی و کسانی که در این حادثه قصور، تقصیر و سهل‌انگاری داشته‌اند، در اولویت قرار گیرد. در پی حادثه انفجار در بندر شهید رجایی (شنبه ۶ اردیبهشت‌ماه) محمد موحی، دادستان کل کشور به دادستان مرکز استان هرمزگان دستور داد که این حادثه به فوریت و دقت رسیدگی شود. در دستور دادستان کل کشور به دادستان مرکز استان هرمزگان تأکید شده است که بررسی دقیق و رسیدگی ویژه به پرونده و برخورد قاطع و اثرگذار با عامل یا عاملان احتمالی و کسانی که در این حادثه قصور، تقصیر و سهل‌انگاری داشته‌اند، در اولویت قرار گیرد.

